

A Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság Titkársága azt a gyakorlatot követi, hogy véleményét, állásfoglalását nem csak közvetlenül a kérdést felvetőknek küldi meg, hanem kiadványokban és előadásokon is terjeszti.

A szakbizottságok által tervezett, de még hatályba nem lépett módosítások, pontosítások, valamint az Élelmiszerkönyv Bizottság Titkársága által kiadott értelmezések, állásfoglalások nem kötelező érvényűek. Azok alkalmazása, elfogadása az adott problémával szembekerülő ipari szakember, ellenőrző hatóság felelőssége.

A nem kötelező érvény ellenére az a célszerű, ha ezekben a kérdésekben az Élelmiszerkönyv Bizottság Titkárságához forduló ipari és hatósági szakemberek – az egységes alkalmazás érdekében – elfogadják és alkalmazzák az értelmezéssel kialakított állásfoglalásokat.

A Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság Titkársága által kibocsátott értelmezések az 2000. január 1. - 2000. június 30. közötti időszakban:

112. Kérdés:

Kinek kell beszerezni a szakhatósági engedélyeket bér munka esetében és gyártóként kinek a nevét kell feltüntetni a termék csomagolóanyagán?

Válasz:

Az élelmiszer törvény és végrehajtási rendelete szerint előírt engedélyeket csak a termék tényleges gyártójának kell beszereznie az élelmiszer előállítás helye szerint illetékes szakhatóságoktól.

A Vhr. 27. §.-a szerint: „(5) a) A hazai előállítású élelmiszereken

1. az élelmiszer előállítóját és az előállítás helyét, vagy

2. a forgalmazóját és címét

kell feltüntetni.”

Ugyanakkor feltüntethető mindkét információ is, tehát az élelmiszer előállító és a forgalmazó is. Hangsúlyozni kell azonban, hogy ha csak a forgalmazó nevét és címét tüntetik fel, akkor a termékért minden felelősséget ő visel. Természetesen ebben az esetben is az az elvárás, hogy az előállító hely azonosítható kell legyen.

Az előzőekből következik, hogy a termékért mindennemű felelősséget – tehát a jelölés megfelelőségét is – az viseli aki gyártóként (vagy forgalmazóként) az élelmiszer csomagolásán fel van tüntetve.

113. Kérdés:

Fel kell-e tüntetni a „Kakaós tejfigura” termék kakaótartalmát %-ban?

Válasz:

Az élelmiszer törvény végrehajtási rendeletének 31. §-a a következőt mondja:

„Vhr. 31. § (7) Ha az élelmiszer megnevezésében vagy egyéb jelölésében egy vagy több felhasznált anyag jelenléte vagy mennyisége kiemelt fontosságot kap, a felhasznált anyag mennyiségét/arányát is fel kell tüntetni. Ezt a megnevezés után vagy a felhasznált anyagok felsorolásánál százalékban, vagy a csomagolási egységben lévő mennyiségben kifejezve kell feltüntetni. Ez az előírás nem vonatkozik az aromaanyagokra.”

Ezt a bekezdést nem szabad önmagában értelmezni, hiszen a „kiemelt fontosság” megítéléséhez figyelembe kell venni egyéb paragrafusok előírásait is. Így, a Törvény 19. § 1.a., és a Vhr. 27. § (1) pontjait, amelyek szerint az élelmiszer megnevezése legyen pontos, olyan értelemben, hogy tájékoztasson az élelmiszer valódi jellegéről és tegye lehetővé megkülönböztetését olyan termékektől, amellyel összetéveszthető.

A kérdéskör egyértelműsítése érdekében a hamarosan megjelenő Vhr módosítás a következő kiegészítést fogja tartalmazni:

„..... E rendelkezés nem vonatkozik az olyan felhasznált anyagokra, amelyek ... elnevezése szerepel az élelmiszer megnevezésében, de mennyisége nem alapvető fontosságú az adott élelmiszerben, vagy nem különbözteti meg azt más hasonló élelmiszerektől, így a fogyasztót lényegesen nem befolyásolja.”

Jelen esetben a Magyar Élelmiszerkönyv irányelve szerint gyártott „Kakaós tejfigura” terméknel a kakaós jelző a felhasznált alapanyagra utal (a termék nem csokoládéból, hanem kakaós bevonómasszából készül), ami megfelelően szolgálja a fogyasztók tájékoztatását.

A kakaótartalom feltüntetése a fogyasztót lényegesen nem befolyásolja döntésében és nem is adna számukra többlet információt.

114. Kérdés-válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-33 irányelvében a vízalapú szörpökre vonatkozó egyes előírások módosítására, illetve törlésére több megkeresés érkezett.

A javaslatok megvitatására és az irányelv felülvizsgálatára szakbizottsági ülés keretében kerül sor.

115. Kérdés

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-81 irányelvében meghatározott sütőipari termékekhez milyen legyen a felhasználható és felhasználandó anyagok aránya?

Használhatók-e olyan anyagok amelyeket a felhasználható anyagok felsorolása nem tartalmazza – pl. a dejó, a húskészítmények, a csokoládé készítmények, a gesztenyemassza?

Válasz:

Az irányelv a felhasználandó anyagok arányaira vonatkozóan az egyes kenyértípusokhoz használandó anyagok kivételével mennyiségi (recepturális) előírást nem ad. A tésztatípusokból adódó követelményeket általában a 4.2. Fizikai és kémiai jellemzők pontokban lehet megtalálni. A tészta gyártási összetételét a Gyártmánylapban kell rögzíteni.

A lehetséges töltelékek sokféleségénél fogva az irányelvet előkészítő szakbizottság nem vállalkozhatott arra, és nem is volt célja, hogy minden elképzelhető anyag jelenjen meg a felhasználható anyagok felsorolásánál. Azok az anyagok kerültek tehát az irányelv termékcsoportjainak 2. pontjánál felsorolásra, amelyek egyrészt elengedhetetlenek a termék gyártásánál, másrészt pedig a széles körben, nagymennyiségben gyártott fajtaválasztékot tudják biztosítani.

A fentiek következtében az irányelvben fel nem sorolt anyagokkal gyártott termékeket új termékként kell kezelni és engedélyeztetni.

116. Kérdés:

Fel lehet-e tüntetni PROFI emblémát, mint cégnevet a termékek csomagolóanyán?

Válasz:

Az élelmiszerek jelölésénél Élelmiszerekről szóló 1995. évi XC. törvény és a végrehajtására kiadott 1/1996. (I.9.) FM-NM-IKM rendelet vonatkozó előírásait kell figyelembe venni. Az előírások nem szabályozzák a vállalati

embléma feltüntetését, így a csomagoláson grafikai elemként megjelenő vállalati logó feltüntetésének nincs akadálya.

Kérdésükkel kapcsolatban azonban felhívjuk figyelmüket a következőkre:

- a cégembléma nem helyettesítheti az előállító vagy forgalmazó nevének feltüntetését, illetve az élelmiszer megnevezését,
- a cégnév – esetükben a PROFI szó – nem a megnevezés része.

117. Kérdés:

Mi a lehetősége a Magyar Élelmiszerkönyvben 2-5 1 Tej és tejtermékek irányelvében a trappista sajtra vonatkozó egyes méretadatok megváltoztatásnak.

Válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság által jóváhagyott irányelveket a Bizottság a nemzetközi gyakorlat és a hazai esetleges észrevételek figyelembevételével rendszeresen áttekinti és a szükségessé váló módosításokról intézkedik. Kérelmüket a már felülvizsgálat alatt levő egyéb javaslatokkal együtt terjesztjük a Bizottság elé.

Természetesen, a szabályozásnak semmiképpen sem lehet az a célja, hogy hagyományos, jó minőségű, a fogyasztók által kedvelt termékek gyártását megszüntesse, illetve a piacról kiszorítsa, netán indokolatlan költségráfordításokat eredményezzen. Ezért az Élelmiszerkönyv vonatkozó irányelvének felülvizsgálatáig javasoljuk, hogy a gyártmánylapjuk tekintetében illetékes Állomás szakembereivel egyeztessenek, akik hasonló szellemben bizonyára megtalálják annak lehetőségét, hogy termékük változatlan minőségben a piacon maradhasson.

118. Kérdés:

A Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság segítségét kéri hidegen sajtolt, majd dezodorált napraforgó étolaj megnevezésére.

Válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-4211 irányelvében a szűz étolaj, a hidegen sajtolt étolaj és a finomított étolaj szabályozott. Tekintettel arra, hogy az Önök terméke egyik csoportba sem sorolható, az említett megnevezéseket nem használhatják.

A megfelelő fogyasztói tájékoztatás érdekében az étolaj, napraforgó étolaj megnevezés használható, amit ki lehet egészíteni a hivatkozott előírást nem sértő jelzővel, ami utalhat a termék jellegére, előállítás módjára stb.

Mivel a termék a Magyar Élelmiszerkönyvben nem szabályozott, gyártmánylapját az illetékes Állomással jóvá kell hagyatni, amely során a fenti kérdéseket hivatalosan is tisztázni lehet.

119. Kérdés-válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv Titkárságához eljuttatott megkeresésében az Élelmiszer törvény következő paragrafusában:

19. § (3) A jelölésnek olyannak kell lennie, amely nem vezeti félre a fogyasztót. Ezért:

a) tartalmaznia kell az élelmiszer lényeges tulajdonságait, összetételét, rendeltetését, eredetét, előállítási, termesztési módszerét;

az eredet kifejezés értelmezését kéri abban a vonatkozásban, hogy import termékeknél a származási hely feltüntetés kötelezettségét jelenti-e?

Véleményünkben az élelmiszer törvény és végrehajtási rendeletének kommentárja adhat felvilágosítást, amely a vhr változásaival párhuzamosan folyamatos átdolgozáson megy keresztül. E szerint:

„A törvénynek ez a bekezdése a 79/112 EGK direktívából átvett szöveg, amely a jelöléssel kapcsolatos általános követelményeket fogalmazza meg. Talán helyesebb és egyértelműbb lett volna a jelölésben feltüntetendőket konkrétan felsoroló (1) bekezdéssel felcserélni. Akkor nem fordulna elő, hogy néha a hatóságok az ebben szereplő általános jelölési elvárásokat minden élelmiszerre szó szerint megkövetelik. Nem kell tehát ennek alapján kötelezően feltüntetni a származási országot (ahol az adott élelmiszer előállították). Ezt gyakran kifogásolják, érthetetlennek tartják, hiszen az ipari termékeknél általános a „Made in ...” származási felirat.

Ennek ellenére sem a FAO/WHO Codex, sem az EU élelmiszerjelölési előírása nem követeli meg általánosan a származási ország feltüntetését. Ezek a szabályok szószerint azonosak a T. 19.§ 1(a)-ban leírttal, vagyis: az eredetre (az előállítási országra) akkor kell utalni, ha ennek elhagyása a fogyasztók érdekeit sérti vagy megtévesztésükre alkalmas. Egy ilyen helyzet lehet például ha egy országban súlyos élelmiszer szennyeződés történik (pl. az 1999-es belgiumi csirke húsz dioxin szennyeződés). Ekkor teljesen jogos, sőt szükséges hogy az importőr az engedélyező hatóság megkövetelje az adott országból származó, adott termék csoporton az ország feltüntetését.

Hasonló félreértelmezése ezen pontnak, ha ennek alapján a késztermék (kémiai) összetételének feltüntetését követelik meg. Az összetétel a

19.§ (1)d alapján az összetevőket, a felhasznált anyagokat jelenti, tehát ezeket kell felsorolni.”

120. Kérdés-válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-13 irányelvének módosítását javasolja.

- Nagy libamáj tartalmú konzervekben a nyers tojás felhasználhatóságát kérik, tekintettel arra, hogy a nyers tojás a termékcsoporthoz mindig összetevője volt, a felhasználható anyagok közül valószínűleg véletlenül maradt ki. Ez indokolt, a módosításnak szakmai akadálya nincs.
- A bőr, a baromfibőr felhasználás kérdése a szakbizottsági üléseken rendszeres téma volt. A jelen szabályozásban rögzített felhasználási szintek hosszas vita után alakultak ki, megváltoztatásuk csak a szakbizottság egyértelmű állásfoglalását követően képzelhető el. Így a következő szakbizottsági ülésen ezt a szakbizottság megtárgyalja.

121. Kérdés:

Létezik-e élelmiszerkönyvi előírás az energiatartalomra?

Válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv nem tartalmaz sem előírást, sem pedig irányelvet az energiatartalomra vonatkozóan. Ilyen jellegű szabályozás egyetlen nemzetközi szervezetben vagy országban sincs.

A termékek gyártására, forgalmazására az élelmiszer törvény és végrehajtási rendeletének szabályozásai vonatkoznak, így a termék minőségét gyártmánylapban kell rögzíteni és engedélyeztetését ennek alapján kell kezdeményezni.

122. Kérdés:

Hogyan kell értelmezni az élelmiszerkönyv előírásainak hatályba lépési, valamint irányelveinek közzétételi időpontjával és a csomagolóanyagokra adott felhasználási engedéllyel előálló jogi helyzetet?

Válasz:

A termékekre a hatálybalépés, illetve a közzététel napjával válik az új szabályozás érvényessé. A csomagolóanyagok felhasználhatóságára vonatkozó engedély az új előírásnak nem megfelelő jelölésre vonatkozik.

Az előzőekből következik, hogy ha a termék összetételét változtatni kell, akkor az adott csomagolóanyag felhasználhatóságáig nem lesz összhang a jelölés és a tartalom között, amibe beletartozik a gyártmánylap és a jelölés közötti különbség is.

A törvényalkotó pontosan ezt a helyzetet teszi lehetővé az átmeneti időszakra vonatkozó engedéllyel, ami annak érdekében történt, hogy a gyártóknak elegendő idő álljon rendelkezésre a meglévő, illetve előkészített csomagolóanyagok felhasználhatóságára.

123. Kérdés:

Tejet vagy tejterméket, pl. joghurtot jelentős mértékben tartalmazó termék megnevezésben lehet-e használni a „.....tejjel” vagy „Tejes.....” vagy „.....joghurttal” vagy „Joghurtos....” szóösszetételt.

Válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-1898/87 „A tej és tejtermékek megnevezésének védelme” című előírás a tej és tejtermékek természetes összetételének védelmét, a fogyasztók félrevezetésének megakadályozását, valamint azt szolgálja, hogy el lehessen kerülni, hogy a fogyasztó összetévéssze a hagyományos tejterméket a tejkomponenst is tartalmazó termékkel. További cél, hogy megteremtse a tejtermékek és az azokkal versenyző termékek (az ún. pótló termékek) között a tiszta versenyfeltételeket a megnevezés vonatkozásában.

Az előírás nem foglalkozik a tej és tejtermékek más élelmiszerek összetevőiként való felhasználásával, illetve az ilyen élelmiszerek megnevezésével. Erre külön általános szabály nincs, tehát azokat a szabályokat és elveket kell alkalmazni, mint pl. a máj, a gyümölcs összetevőként való alkalmazása esetén. A Magyar Élelmiszerkönyvben több termék esetében is szabályozva van, hogy a megnevezésben milyen feltételekkel és hogyan lehet utalni a tej vagy tejtermék összetevőre.

Így került jóváhagyásra pl az MÉ 2-86 Kávé és kávékészítmények irányelvben az „azonnal oldódó tejeskávépor”, az MÉ 2-5210 Jégkrém irányelvben a „tejjégkrém” vagy „tejes jégkrém”, az MÉ 2-81 Sütőipari termékek irányelvben a „vajjas kifli” megnevezés is. Példaként lehet említeni a szintén EU direktívából átvett csokoládéra vonatkozó előírást, amely szerint a „tejcsokoládé” megnevezés használható.

Más, nem szabályozott termékek esetében az élelmiszer megnevezésére vonatkozó, az 1/1996 (I. 9.) FM-NM-IKM rendelet 27. §-ában rögzített általános elvek alapján kell eldönteni, hogy tej és tejtermékekre való utalás szerepelhet-e (és hogyan) a megnevezésben.

Ezt a döntést a gyártónak, illetve az engedélyező hatóságnak kell meghoznia.

124. Kérdés:

Jelölni kell-e azokat a sütőipari termékeket, amelyeknek bér csomagolását végzik egy áruházlánc részére.

Válasz:

Egyértelműen igen!

Az Élelmiszer törvény 19. §-a valamint a Vhr. 25., 26., 27. §-ai rendelkeznek az élelmiszer csomagolásán feltüntetendő jelölésről. A kulcsszó itt az élelmiszer csomagolása, amelyet a Törvény 2. §-a definiál:

„Élelmiszer-csomagolás: az a tevékenység, amelynek során az élelmiszert a fogyasztó távollétében meghatározott mennyiségben úgy helyezik csomagolóanyagba, hogy annak felnyitása, vagy megsértése nélkül a tartalom nem változtatható meg.”

A lényeges ebben a definícióban a „fogyasztó távollétében” kifejezés. Ebbe a definícióba tehát beletartozik minden olyan csomagolás, előrecsomagolás, amely nem a fogyasztó előtt történik.

A fentieknek megfelelően tehát a „Penny Market” részére végzett csomagolási tevékenység során az adott terméket el kell látni minden jelöléssel, amit a törvényi és rendeleti szabályozások megkövetelnek.

125. Kérdés:

Hidrolizált keményítőnek vagy cukoranyagnak tekinthető-e a maltodextrin, amelyet sonkapác komponensként használ az ipar?

Válasz:

Az Élelmiszerkönyv Bizottság Titkársága nem hivatott véleményt adni anyagok besorolásának kérdésében. Adalékanyagok vonatkozásában erre az OÉTI illetékes.

126. Kérdés-válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság Titkárságához levélben eljuttatott kérdések nem az Élelmiszerkönyv Bizottság állásfoglalásával megoldható problémák.

Olyan kérdésekre hívja fel a figyelmünket, amelyeknek részletes szabályozása az MÉ 2-84 Édesipari termékek irányelvből hiányoznak.

De kérdés, hogy kellenek-e, szükség van-e minden kérdés élelmiszerkönyvi megválaszolására? Véleményünk szerint nem szükséges! Olyan esetben, amikor valamely összetevőre, paraméterre nincs konkrét előírás, az élelmiszer törvényben, végrehajtási rendeletében, az adott

irányelvben lefektetett általános elveket kell figyelembe venni, a jó gyártási gyakorlatot kell alkalmazni. Ezzel szoros összefüggésben pedig a termék jelölésénél minden esetben szem előtt kell tartani: a fogyasztók megfelelő, valósághű, tájékoztatása.

Ha valamilyen előírás félreérthető vagy hibás, azt természetesen ki kell javítani, ez azonban első lépésben az Édesipari termékek szakbizottságának a feladata. Megjegyzendő azonban, hogy az irányelv második módosított kiadása két hónapja lett közzétéve, így annak újabb módosítása jelenleg nem időszerű.

A felvetett utolsó kérdésben, az import élelmiszerekkel kapcsolatos engedélyeztetési eljárás nem tárcánk hatásköre, így ebben a kérdésben nem vagyunk illetékesek. Javasoljuk, hogy kifogásukkal forduljanak a rendelet kibocsátójához vagy az Önökre sérelmes határozatot hozott ÁNTSZ felügyeleti szervéhez.

127. Kérdés:

Előírás hiányában az édesipari termékekben a krémtöltelékek összetételére, illetve abban a dúsítóanyag mennyiségére milyen irányelv alkalmazható?

Válasz:

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-84 Édesipari termékek irányelve a készítmény egészére vonatkozóan határozza meg a dúsítóanyagok mennyiségi arányait.

Töltött termékek esetén a töltelék összetételi arányaira nincs előírás. Olyan esetben, amikor valamely összetevőre, paraméterre nincs konkrét előírás, az élelmiszer törvényben, annak végrehajtási rendeletében, vagy az adott irányelvben lefektetett általános elveket kell figyelembe venni, valamint a jó gyártási gyakorlatot kell alkalmazni.

128. Kérdés:

Instant tea italporoknál milyen esetben lehet feltüntetni az ICE TEA feliratot?

Válasz:

Az instant tea termékekre nincs élelmiszerkönyvi előírás; a termék jelölésénél az élelmiszer törvényben és végrehajtási rendeletében lefektetett elveket kell alkalmazni.